

BOK

DENIZ SERINCI

Slave i Islamisk Stat. Ghaliyas historie

GYLDENDAL, 2017

ANMELDT AV Svante Lundgren

När terrorrörelsen Islamiska staten sensommaren 2014 erövrade områden i norra Irak med stor yazidisk befolkning fick världen ännu en gång ett bevis på rörelsens brutalitet då det bland annat rapporterades om slavmarknader där yazidiska kvinnor såldes och köptes. Även om sexuellt våld är känt från andra folkmord och konflikter chockades världen av den cynism med vilken kvinnorna behandlades och hur hela hanteringen teologiskt rättfärdigades.

I och med att Islamiska statens kalifat nu har ramlat samman har allt fler av de yazidiska kvinnor som terrorsekten tog som sexslavar blivit fria. En del lyckades fly redan under IS:s storhetstid, och i takt med de militära motgångarna har möjligheten för dessa kvinnor att slippa sitt helvete ökat.

Många av dessa kvinnor bär på sitt trauma ensamma eller bearbetar det i enskild terapi. Några har dock trätt fram och berättat sin historia för att världen ska få veta och förhoppningsvis vidta åtgärder för att inget liknande sker igen. Den mest kända är Nadia Murad, som erhållit flera priser och utsetts till FN:s första goodwillambasador för traffickingöverlevandes värdighet. Hennes berättelse med titeln *The Last Girl*, välskriven av journalisten Jenna Krajeski, utkom 2017. Ett annat känt vittne är Farida Khalaf, vars vittnesbörd utkom på tyska och också finns i engelsk översättning.

Den danske journalisten Deniz Serinci har också gett sitt bidrag till denna vittneslitteratur. I boken *Slave i Islamisk Stat* berättar han Ghaliya

---

«Författaren har satt sig noga in i sitt ämne.»

Ravos historia. Ghaliya Barkat Ravo är 27 år när hennes hemstad Tel Ezeir erövrats av IS. Hon är föräldralös och tar hand om sina yngre syskon. Hon försörjer familjen som sömmerska. Inför IS:s attack flyr hon upp på Sinjarberget, men blir tillfångatagen tillsammans med sin lillasyster Markaz. Under sina 285 dagar i fångenskap ägs hon av flera IS-män, först i Irak och sedan i Syrien. Till sist lyckas hon fly.

Hennes berättelse liknar Nadia Murads och Farida Khalafs, men denna bok skiljer sig markant från deras. Den största skillnaden är att Murad och Khalaf berättar sina historier själva (om än skrivna av en annan), medan Ravos historia berättas av författaren. Det gör att Murads och Khalafs berättelser verkligen upplevs som deras egna, medan denna mer är berättelsen om ett

kvinnöde. Genom att läsa Murads och Khalafs egna ord blir deras berättelser på något sätt mer direkta, autentiska och drabbande.

Det betyder inte att boken om Ghaliya Ravo skulle vara dålig. Även den träffar hjärtat, och genom Serincis kommentarer får man också en bättre uppfattning av hela skeendet kring de yazidiska kvinnorna. Men man hör inte kvinnans egen röst på samma sätt som i de båda andra böckerna.

Ravos fångenskap varade längre än de båda andras. Annars påminner deras lidanden mycket om varandra: daglig förnedring, upprepade våldtäkter, hot om hårda straff om de försöker rymma eller gör något icke önskvärt. Liksom Murad och Khalaf behandlas Ravo illa av alla personer hon stöter på inom 1s. Men hon blir vittne till att en rik sunnimuslimsk man köper en kvinna för att sätta henne fri. Detta förekom även om det inte var vanligt.

Medan Murad och Khalaf blev fria genom egen rymning befriades Ghaliya och hennes syster genom en modig yazidisk grupp som företog många fritagningsuppdrag. Gruppen, ledd av en man som kallas Abu Shujaa, lyckades befria hundratals yazidiska kvinnor, däribland systrarna Ravo i Raqqa, 1s:s huvudstad. Systrarna flyttar, liksom många andra före detta sexslavar, till Tyskland där de får hjälp att bearbeta sina erfarenheter. Nyheterna om 1s:s motgångar gläder Ghaliya, men egentligen bryr hon sig inte så mycket. «Det eneste, hun tænker på, er, hvornår hun kan se sine to forsvundne brødre igen for først da kan hun lægge de 285 dage i helvede hos Islamisk Stat bag sig.»

Förutom Ghaliyas historia innehåller boken annat intressant material. Här finns en dansk översättning av det 1s-dokument från oktober 2014 som i 25 frågor och svar beskriver hur slavska behandlas. Här finns också en tidslinje som börjar på 1100-talet då Shejk Adi, en centralgestalt

inom yazidismen, verkade och som detaljerat beskriver vad som hände efter 1s:s attack på yazidierna i augusti 2014. Den avslutande litteraturlistan är lång och visar att författaren satt sig noga in i sitt ämne.

Sexuellt våld är ett återkommande drag i folkmord. Förutom att tillfredsställa bödlarnas lustar har detta våld andra funktioner. Det är en del av förnedringen av offren. Det skickar till männen i offergruppen signalen att de inte förmår skydda sina kvinnor. Dessutom bidrar det till ett kulturellt folkmord genom att de systematiska våldtäkterna riskerar att slå sönder traditionella familjeband. Det gäller särskilt om offergruppen håller strikt på givna familjemönster och rent av förbjuder sexuellt umgänge med personer utanför gruppen, vilket är fallet med yazidierna.

Olika internationella organ, bland annat FN och Europaparlamentet, har slagit fast att det som drabbade yazidierna var ett folkmord. Genom att döda eller tvångskonvertera männen och förslava kvinnorna ville 1s helt utplåna yazidismen. Ghaliya Ravo fick höra följande under sin fångenskap: «I er ikke riktige mennesker. I er ezidier, så I skal dø.»

Många av de yazidiska kvinnor som varit sexslavar försöker nu bygga upp sina liv igen. Men hundratals hålls fortfarande fångna trots 1s:s militära motgångar. Och liknande övergrepp sker dessvärre också på annat håll. Det är därför viktigt att denna mänskorättstragedi aldrig glöms bort och att dessa kvinnors berättelser blir lästa och kända.